

HERHALING HET HISTORISCH REFERENTIEKADER

Hoofdstuk 1

Inleiding

- Wanneer? **TIJD**
- Waar? **RUIMTE**
- Waarover? **DOMEINEN**

Het verleden bestuderen we op basis van **BRONNEN**

TIJD

Tijdrekening

- Kiezen van een beginpunt → wanneer is het jaar “1”?
- **Christelijke tijdrekening** (algemeen gebruikt in Westerse wereld)
  - v.C. = voor het jaar 1

MAAR! Ook andere mogelijkheden

Tijdrekening

Onderverdelingen (herhaling)

- Jaar
- Eeuw
- Millennium

7 historische periodes van de Westerse geschiedenis

Prehistorie		1945		Ontstaan mens
Oude Nabije Oosten		3500 v.C		Franse Revolutie
Klassieke Oudheid		1492		Einde WOII
Middeleeuwen		.....		Val van het West-Romeinse Rijk
Vroegmoderne tijd		476		Stichting van Rome
De moderne tijd		800 v.C		Het eerste schrift
Hedendaagse tijd		1789		Columbus landt in Amerika

Kritiek?

- Wat zijn beperkingen van onze tijdlijn?

Andere mogelijkheden?

THE YEAR 12,017

RUIMTE

Soorten ruimten

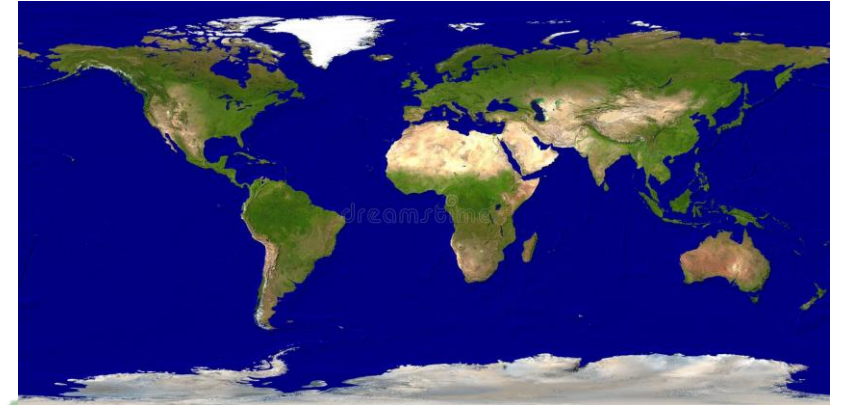
Lokaal

Regionaal

Mondiaal

Soorten ruimten

Maritiem

Continentaal

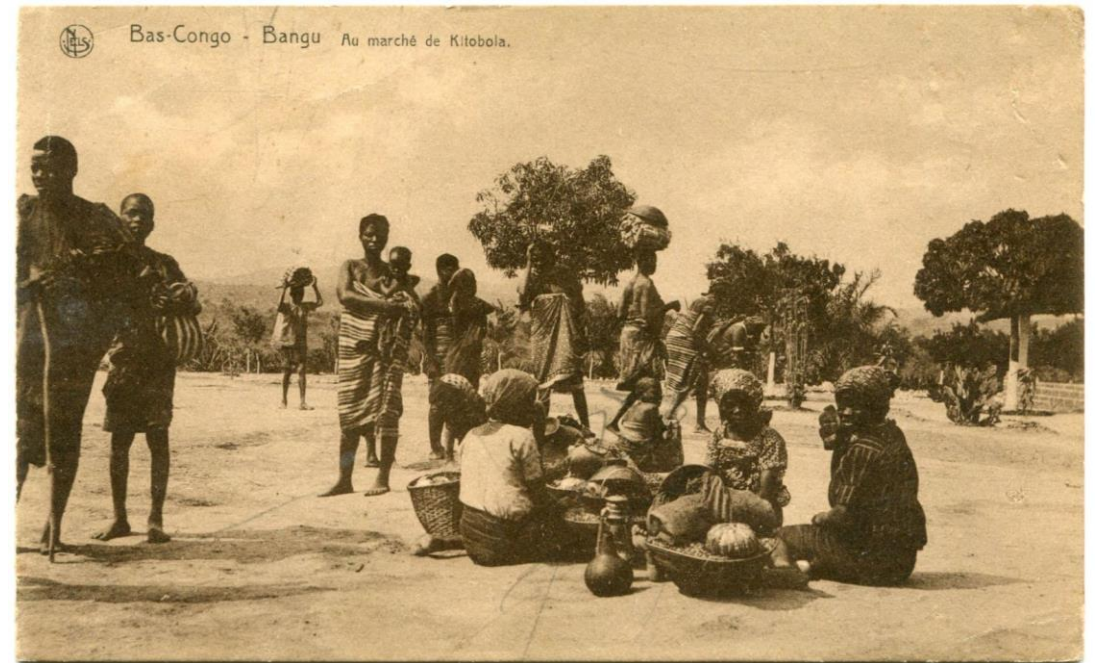

Soorten ruimten

Stedelijk

Ruraal

Soorten ruimten

Westers (Europees)

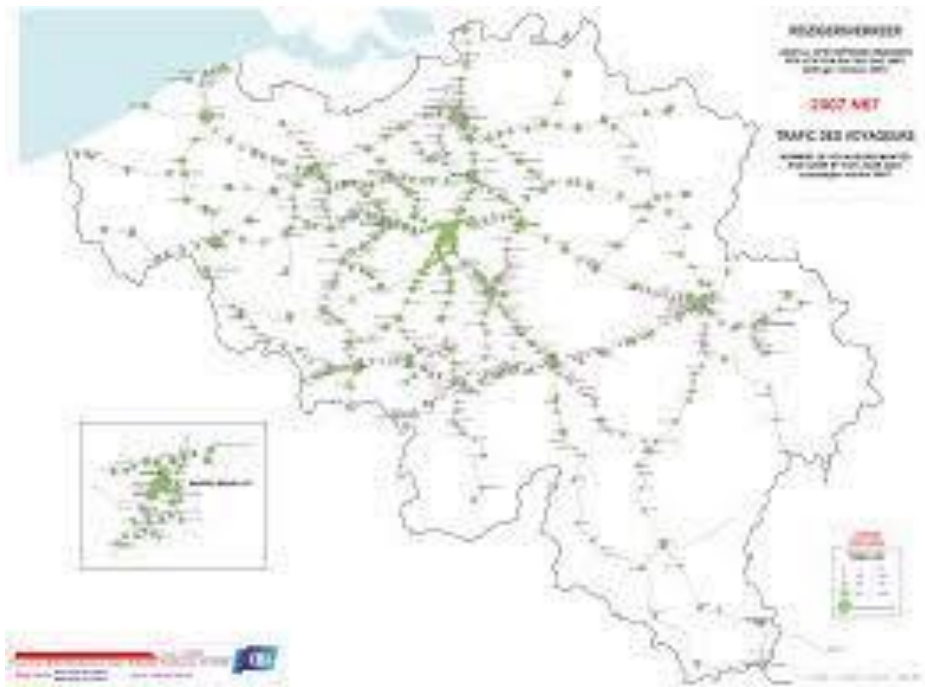
© Dolf Kruger / nfa, coll. Nederlands fotomuseum

Niet-westers

Soorten ruimten

Open ruimte

Gesloten ruimte

Soorten ruimten

Centrum

Periferie

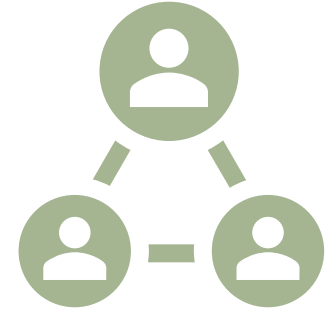
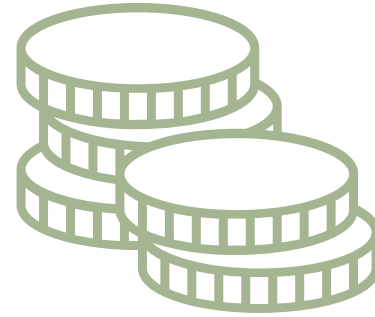
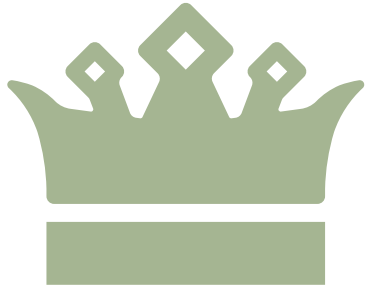
Berlijnse muur, gebouwd in 1961 rond West-Berlijn (West-Duitsland).

centrum – periferie
 open – gesloten
 continentaal – maritiem
 stedelijk-ruraal
 westers – niet westers

Trinity atoombomtest in de woestijn van Los Alamos, New Mexico (VSA)

centrum – periferie
 open – gesloten
 continentaal – maritiem
 stedelijk-ruraal
 westers – niet westers

DOMEINEN

Domeinen

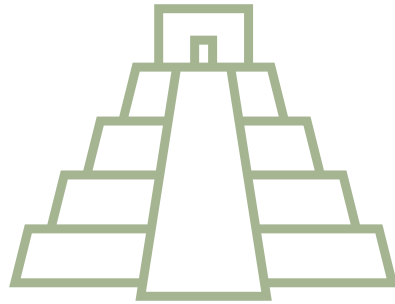
- Opdeling van fenomenen in thema's
- Niet mooi afgelijnd (overlappend afhankelijk van historische vraag)

Domeinen

Politiek	Economisch	Sociaal	Cultureel
bestuur	handel	arm en rijk	Techniek en wetenschap
macht	industrie	relaties	taal
recht en wetten	landbouw	discriminatie	gewoonten
oorlog en territorium	arbeid	standen- maatschappij	godsdienst
	nijverheid		onderwijs
	financiën		Kunst

Enkele onderwerpen van dit jaar → Welk domein?

- Roaring twenties en de grote depressie
- Totalitarisme
- De tweede wereldoorlog
- Massavernielging en Holocaust
- De Koude Oorlog
- Dekolonisatie
- De Europese Unie
- Migratie en economie in België
- Israelisch en Palestijns conflict
- Uitbreiding van Rusland in de 21st eeuw

SOORTEN BRONNEN

Soorten bronnen

- Wat is het verschil tussen historische werken en historische bronnen

Een historische bron is een overblijfsel uit de geschiedenis. Een historisch werk is gemaakt op basis van bronnenonderzoek.

Soorten bronnen

- Primair: ooggetuige van de gebeurtenis
- Secundair: gemaakt op basis van andere bronnen

Historische bronnen opgedeeld

- Geschreven
- Mondeling
- (audio)visueel
- Materieel

Maak de oefening pagina 5

- Gebruik de leerstof over bronnen en domeinen

BURNS
*You Can Beat the Price Rise
 If You Buy To-Day*

NRA
 WE DO OUR PART

Prices
 as Low as
\$149
 Plus Tax
 and Delivery

YOU can save money
 if you buy your G. E.
 now before prices rise.
 Don't wait . . . tomorrow
 may be too late.
 Our easy budget plan
 makes it easy to own one
 now.

25c a Day After Small
 Down Payment

JUDSON C. BURNS
 508 Federal St., Camden 4668

*Advertentie voor een koelkast in de jaren
 1920*

Soort bron (aanduiden)

- primair of secundair
- historische bron of historisch werk
- geschreven of materieel of visueel of mondeling

Domein?

Economisch

Waarom?

Gaat over het verkopen van producten

*Doorknippen van de grensovergang tussen
 Oostenrijk en Hongarije in 1989*

Soort bron (aanduiden)

- primair of secundair
- historische bron of historisch werk
- geschreven of materieel of visueel of mondeling

Domein?

Politiek

Waarom?

Gaat over grenzen/territorium

Helm van de Duitse SS uit de Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

Soort bron (aanduiden)

- primair of secundair
- historische bron of historisch werk
- geschreven of materieel of visueel of mondeling

Domein?

Politiek

Waarom?

Oorlog (helm)

Boek over migratiegeschiedenis in België.

Soort bron (aanduiden)

- primair of secundair
- historische bron of historisch werk
- geschreven of materieel of visueel of mondeling

Domein?

Sociaal

Waarom?

Migratie/discriminatie

BRONNEN KRITISCH BESTUDEREN

Context

- Welke **contextgegevens** kunnen belangrijk zijn bij het bestuderen van een bron?

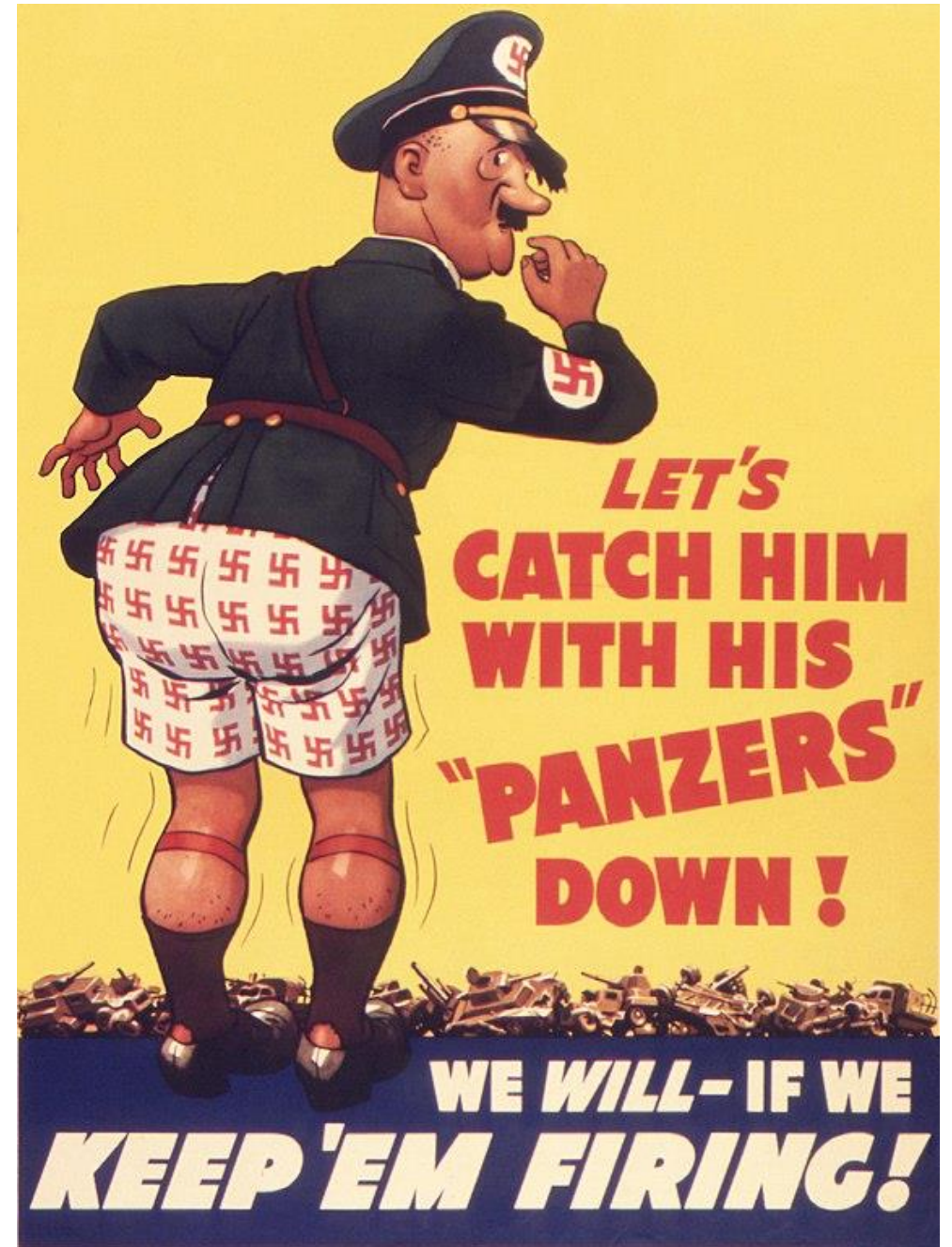
Wie maakte de bron? Met welk doel werd de bron gemaakt? Waar? Welke soort bron? Is de maker betrouwbaar?

Bronkritiek

Maker: U.S. Government
Printing Office.

propagandaposter: Laten we hem vangen met zijn "Panzers" naar beneden! Een politieke cartoon van Adolf Hitler in met hakenkruizen bedekte boxershort. Vernietigde Panzertanks op de achtergrond.

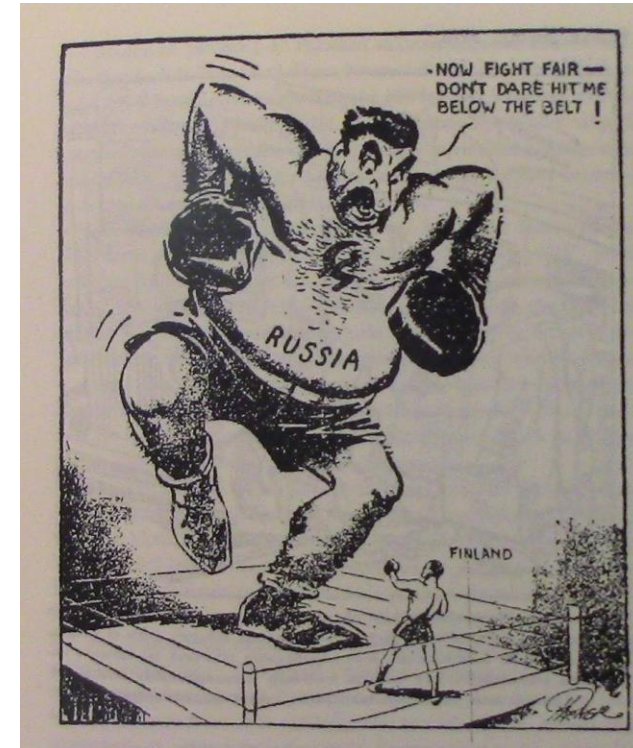
Standplaatsgebondenheid

= iedereen kijkt vanuit zijn context naar historische gebeurtenissen

- Onszelf
  - Met welke waarden kijken wij naar het verleden?
- Personen in de geschiedenis: leeftijd, geloof, plaats in de maatschappij → beïnvloeden kijk op gebeurtenissen
- Begrip niet meer te kennen, wel te kunnen gebruiken

Multiperspectiviteit

= Meer perspectieven over een zelfde gebeurtenissen -> geeft een vollediger beeld.

Overzicht

HOE BESTUDEER IK KRITISCH EEN BRON?

PRESENTATIE

zijn er titels?
Is het een vertaling?
Is er een legende?
...

STANDPLAATSGEBONDENHEID

Welke geloofsovertuiging heeft de maker?
Is hij een voorstander of tegenstander?
Hoe bepaalt zijn context hoe hij kijkt naar de wereld?

CONTEXT VAN DE BRON

Wie maakte de bron?
Met welk doel is de bron gemaakt?
Waar werd de bron gemaakt?
Welke soort bron is het?
Is de maker betrouwbaar?

VERGELIJKING EN MULTIPERSPECTIVITEIT

Zijn er andere bronnen die deze bron tegenspreken?
Zijn deze bronnen betrouwbaarder?

RETORISCHE STRATEGIEËN

Hoe gebruikt de maker taal en redeneringen om de lezer van zijn gelijk te overtuigen.

Retorische strategieën

- Zwart-wit denken
- Zich in een slachtoffer rol dwingen
- Zondebok
- Overdrijven (Hyperbolie)
- Framing en manipulatie
- Cirkelredeneringen
- ....